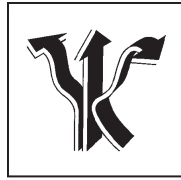

Міжрегіональна Академія управління персоналом
Українсько-Азербайджанський інститут соціальних наук
і самоврядування Г. А. Алієва
Міжнародна Кадрова Академія
ГО “Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління”
Всеукраїнська Академія наук публічного управління

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 4

Матеріали

*Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Українське суспільство: контури інновацій”
м. Київ, МАУП, 30 березня 2017 р.*

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2017

*Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 2 від 22.02.17)*

Редакційна колегія:

*М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
М. Ф. Головатий (заступник голови), д-р політ. наук, проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
О. В. Баєва, д-р біол. наук, проф.;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
В. Б. Захожай, д-р екон. наук, проф.;
В. І. Литвиненко, д-р юрид. наук, доц.;
Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.;
В. В. Рябцев, канд. техн. наук, доц.;
В. І. Цибух, канд. філос. наук, доц.*

*Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.*

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП
“Видавничий дім “Персонал”, 2008 —

С76 Вип. 4: Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. “Українське суспільство:
контури інновацій”, 30 березня 2017 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова)
[та ін.]. — 2017. — 348 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

Вавренюк Сергій Анатолійович Державне регулювання соціальної сфери в умовах фінансової кризи на основі європейського досвіду.....	110
Вакуліч Тетяна Михайлівна Вплив соціальних факторів на формування невротичних розладів	113
Гайдукевич Геннадій Анатольєвич Децентралізація: восток України.....	116
Гайдученко Світлана Олександрівна Соціокультурний аспект модернізації державного управління	120
Гатіатулліна Ольга Вікторівна Проблеми молоді як одна із сучасних соціальних проблем в Україні	123
Глушко Лариса Олексіївна Компетентністний концепт як сучасна основоположна ідея розвитку впевненості в собі у процесі соціалізації школярів.....	126
Головченко Валентин Васильович Державна (українська) мова як тема політико-правових дискусій	129
Гордієнко Михайло Григорович, Медвідь Федір Михайлович Інноваційне мислення як вимога соціального розвитку	132
Грабовенко Наталія Валеріївна Деінституціалізація дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в контексті соціальної політики.....	136
Дікареєв Олександр Іванович Неокласична модель політичного дослідження справедливості світового розвитку в триаді: “політичний процес — зміни політичного режиму — політичні актори, інститути, правові механізми та норми”	139
Дмитренко Тетяна Леонідівна Розвиток інформаційних систем як шлях до прозорості вексельного ринку.....	146
Довбик Катерина Сергіївна, Філіппов Михайло Іванович Сучасні тенденції розвитку системи управління інноваційними процесами на державних підприємствах в умовах економічної кризи.....	148
Дорошенко Володимир Сергійович Особливості дослідження соціальної політики як суспільного інституту.....	150
Дорошенко Лідія Степанівна Вплив організаційної культури підприємства на формування трудового потенціалу	153
Євсюкова Оксана Володимирівна Застосування інституціонального підходу у системі сервісного публічного управління	155
Захожай Костянтин Валерійович Вплив бюджетного процесу на соціальні проблеми сьогодення.....	157
Згалат-Лозинська Любов Олександрівна Проблема молодіжного безробіття та шляхи її вирішення.....	160
Калина Алла Василівна Мотивація персоналу як складова соціально-трудова відносин	163

ДЕРЖАВНА (УКРАЇНСЬКА) МОВА ЯК ТЕМА ПОЛІТИКО-ПРАВОВИХ ДИСКУСІЙ

Українська мова чи не одна із мов світу, яка була і залишається предметом гострих політичних дискусій. Патріотично налаштована частина суспільства небезпідставно наполягає на домінуючому статусі української мови і має однозначну позицію — російська мова має зникнути принаймні у навчальних закладах і перебувати у статусі іноземної. По інший бік барикади опинилися люди, які готові до останнього битися за російську мову. Ситуація дещо змінилася після Революції Гідності на користь як першої так і другої сторін, оскільки серед українських патріотів на війні з російським агресором виявилась значна кількість російськомовних. Тож визначення ступеню патріотизму за спрощеною схемою — розмовляєш українською — патріот, спілкуєшся російською — ворог нації, агент Путіна, викликає сумніви. А це ще раз означає, що примусово-адміністративними заходами мовну проблему вирішити важко. Історія української мови підтверджує дану тезу.

Силою законів, указів, заборон українську мову намагались як знищити, викорчувати (імперська Росія), так і нав'язати, тобто провести суцільну українізацію суспільства (початок радянського періоду). Як ті, так і другі спроби виявились невдалими. Поліетнічні держави (Бельгія, Канада та інші) вирішували мовну проблему за допомогою законодавства, але у виважений і демократичний спосіб. Австрія не позбавилась національної ідентичності і суверенітету, залишаючись державою німецькомовною. Державною мовою США є англійська. У згаданих та інших державах нині не виникає гострих дискусій політико-правового змісту.

14 грудня 1999 року Конституційний Суд України прийняв рішення про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України згідно з яким українська мова є обов'язковим засобом спілкування на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування. Проте за часи після його прийняття (як і самої конституційної норми) “мовна проблема” суттєво не змінилась на краще, оскільки звичка людей спілкуватись якоюсь начебто більш “шляхетною” мовою виявилась досить стійкою. Українська мова, безумовно, має чудову перспективу, хоча, на наш погляд, процес повної українізації суспільства триватиме не один рік. І дуже важливо, щоб радикальні заходи пришвидшення досягнення даної мети не посприяли протилежному результату.

Цікаві і завжди актуальні думки з приводу української мови неодноразово виникали у Тараса Шевченка. Наприклад, в одному з листів до земляка він писав: “Навчи ти мене, будь ласкав, що мені робить з руськими повістями? У мене їх десятків коло двох набереться. Затопити грубу — шкода: багато праці пропаде. Та й грошей би хотілося, бо тепер вони мені дуже потрібні. Порадь, будь ласкав, що мені робить?” (26 января 1858. Нижній Новгород).

Тарас Григорович інколи користувався терміном “язык” на зразок такого вислову: “Давно ворухиться в мене в голові думка, щоб перевести на наш прекрасний український язык “Слово о полку Ігоря”. У його віршах можна знайти такі вислови як “вре-

мя люте”, “тяжкая минута” та інші. Але поет дуже радів, коли до нього звертались українською, яку він дуже шанував. Саме тому Шевченко — літератор підтримував Шевченка — громадянина в його націоналізмі Своему другу він писав: “Мой милый, мой добрый Зигмунт! Благодарю тебя за твое ласковое, сердечное, украинское слово, тысячу раз благодарю тебя. Рад бы я отвечать тем же сердцу милым словом, но я так запуган, что боюсь родного милого звука” (6 квітня 1855. Новопетровське укріплення). Вживання Тарасом Григоровичем русизмів не позбавляло його закоханості у красу української мови, її словесну розкіш, чудову співучість, невичерпний гумор, її незалежність від усякої граматичної неволі. Він був закоханий у влучні метафори і порівняння народної творчості, що народжувалася упродовж багатьох віків і разом з тим боляче засмучувався, що все це було у зневазі, а українська інтелігенція соромилась мужицького виговору.

У певні історичні часи російською користувались інші видатні діячі нації. Зокрема С. Петлюра навіть засуджував тих, хто визнавав за патріотизм саме лише вживання української мови без конкретних дій на користь України. У статті “К вопросу о культурном творчестве”, надрукованій у часописі “Украинская жизнь” № 7–8, він писав: “Враги и “друзья” украинства типа П. Струве сводят все содержание украинства к задачам утилитарного популяторства и введению украинского языка в народных школах, да и то по рецепту Д. Багалея...” Подальший розвиток української держави на думку С. Петлюри повинен дати відповідь на питання, яке дуже хвилювало його (цитуюмо мовою оригінала): “Сойти ли украинской нации с исторической сцены, пожертвовав собой, т. е. став материалом для “удобрения” более сильного национального вида, или закрепить за собой право на нацию историческую, творящую ей только одной присущие ценности общечеловеческого значения”.

За часи незалежності з’явилося багато не тільки справжніх патріотів, але й псевдопатріотів, показових, які раніше крім російського, не вживали жодного українського слова. Нині, перефарбувавшись, видають себе за палких патріотів і шанувальників української мови, залишаючись замаскованими ворогами українства. І, навпаки, є багато українців і неукраїнців, які були і є справжніми патріотами України, хоча розмовляють російською або іншими мовами. Яскравим доказом цього є події, що відбувались на Майдані і відбуваються на Донбасі та у Криму. Пригадуються слова “українського буржуазного націоналіста” Єфремова на судовому процесі по звинуваченню його у націоналізмі. Тоді, тобто ще у тридцяті роки, він сміливо заявив, що є багато таких, “червоних”, які миттєво стануть “блакитними”, бодай лише зміниться політична ситуація. Нині ж — навпаки, є чимало таких, які одразу ж “почервоніють”, бодай тільки це буде вигідно їм для власної кишені. “Свадьба в Малиновке” надто живуча.

Отже язик — це не тільки рухливий м’язовий орган у ротовій порожнині хребетних тварин і людини, який допомагає захоплювати, пережовувати й ковтати їжу, а й, передусім, орган мовлення. На відміну від русского языка українці спілкуються мовою. Історики вважають, що українська мова сформувалася унаслідок розпаду “древнерусского языка” приблизно одночасно з білоруською і російською (Історія Української мови // Енциклопедія. Видання друге, 2004. — С. 129–130). Настав час, коли з’явилась чудова можливість спростувати уяву про українців як націю другорядну, народ, до свідомості якого за часи його приниження глибоко в’їлася отрута хutorянського рабства. Ця отрута довго роз’їдала душу бідного українця. Такому становищу сприяло те, що, як зазначав І. Огієнко, “Ми завше несли на Москву свою культуру, свою науку, несли з щирим серцем освічених людей, а сама Москва тільки й марила, що про русифікацію”. А щодо вживання “мови” чи “языка”, як і проблема

патріотизму, — справи вельми делікатні, вирішуються вони не лише шляхом удосконалення правового регулювання, а й іншими, більш виваженими, механізмами серед яких — геніальний принцип Т. Г. Шевченка “Чужому навчайтесь, та й свого не цурайтесь”.

Що ж до закону про державну (українську) мову то він, безумовно, має не тільки бути але і діяти. Приймати такий відповідальний акт слід не поспіхом, а без емоцій, з урахуванням як громадської думки, так і досвіду поліетнічних суспільств. При цьому баланс загальнодержавних інтересів повинен домінувати над псевдопатріотизмом і хуторянством. Оскільки закон, за висловом Іоганна Гете, це світова форма насилля, то імперативно-примусових норм мовний закон не повинен мати зовсім або мати мінімальну кількість. Головне — врегулювати дане питання розумно. А тому доцільним є формат дії за формулою “Розумний з ворога зробить друга, а нерозумний — з друга — ворога”.